

Dokumentnamn: Metodstöd personkrets 1

Beslutad av:Verksamhetsledningsgrupp
(verksamhetschefer med
enhetschefer myndighet)**Gäller för:**Socialsekreterare vid
Förvaltningen för
funktionsstöd**Dokumentsort:**

Metodstöd

Giltighetstid:Från och med 2025-03-19
och tills vidare. Att
revideras årligen.**Senast reviderad:**

2025-03-19

Datum för beslutet:2025-03-19

Syftet med detta metodstöd

Detta metodstöd syftar till att underlätta för socialsekreterare vid bedömning, beslut och uppföljning av personer som kan tillhöra personkrets 1 enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Det ska ge vägledning i att hantera olika typer av underlag och säkerställa att varje bedömning och beslut är rättssäkert, välgrundat och individanpassat.

Koppling till styrande dokument och andra processer

Styrande eller stödjande dokument samt annan information	Koppling till detta metodstöd
Socialstyrelsens meddelandeblad <u>Nya föreskrifter om att utfärda intyg i hälso- och sjukvården</u>	Om inkomna intyg är otydliga är det viktigt att socialsekreteraren återkopplar detta till intygsskrivaren och begär förtydligande. Här finns vägledning kring vilka krav som ställs för utfärdande av intyg avseende utredning, utformning och bedömning.
Internationell statistisk klassifikation av sjukdomar och relaterade hälsoproblem – Del 1	Här finns en förteckning över samtliga diagnoskoder som kan vara till stöd i steget bedöma.

Metodstöd personkrets 1

Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om insatser för särskilt stöd och särskild service åt personer.

1. **med utvecklingsstörning, autism eller autismliknande tillstånd**
2. med betydande och bestående begåvningsmässigt funktionshinder efter hjärnskada i vuxen ålder föranledd av yttre våld eller kroppslig sjukdom, eller
3. med andra varaktiga fysiska eller psykiska funktionshinder som uppenbart inte beror på normalt åldrande, om de är stora och förorsakar betydande svårigheter i den dagliga livsföringen och därmed ett omfattande behov av stöd eller service.

Om begreppet utvecklingsstörning

Med begreppet utvecklingsstörning avses en intellektuell funktionsnedsättning/en nedsatt intelligens i kombination med svårigheter att klara vardagslivet självständigt. Den sammanhänger med en under individens utvecklingsperiod inträffad brist eller skada som är så betydande att personen behöver stöd och hjälp i sin livsföring genom olika insatser. Inom gruppen med utvecklingsstörning är spannvidden stor, somliga är lindrigt utvecklingsstörda andra har en grav utvecklingsstörning. Orsaken till bristen eller skadan saknar betydelse i detta sammanhang. En helhetsbedömning ska eftersträvas.

För diagnosen utvecklingsstörning krävs:

- En intelligenskvot under 70
- Svårigheter att använda sina kognitiva (akademiska/skolrelaterade), sociala och praktiska förmågor (ADL) i vardagen = nedsatt adaptiv förmåga
- Att utvecklingsstörningen funnits före ca 16 års ålder

Om autism

Autism och autismliknande tillstånd är samlingsbegrepp för tidigt debuterande funktionsnedsättningar som nästan alltid innebär allvarliga funktionsnedsättningar under hela livet. Funktionsnedsättningen avser djupgående störningar i fråga om social förmåga, kommunikation och beteende. Också inom denna grupp är spannvidden stor.

Autism kan vara förenad med intellektuell funktionsnedsättning. För diagnosen autism är intellektuell funktionsnedsättning dock inte en nödvändig förutsättning. Många personer med autism är normalbegåvade och i vissa fall mer än normalbegåvade. Ofta förekommer olika kombinationer av autism, utvecklingsstörning, epilepsi och syn- och hörselskador.

Personer med autism har en utpräglad kontaktstörning som utmärks av svårighet att förstå avsikten med och reglerna för socialt samspel. Kommunikationsstörningen innefattar störningar i förståelsen av språket, gester och symboler samt avvikelser när det gäller förmågan att uttrycka sig såväl verbalt som icke verbalt.

Personer med autism kan ha en annorlunda, ofta mycket ojämn, begåvningsprofil och specifika inlärningsproblem som skiljer dem från andra personer med utvecklingsstörning.

Observera skillnad på autism (personkrets 1) och autistiska drag (ej personkrets 1). Har personen endast autistiska drag uppkommer frågan om hen tillhör personkrets 3 utifrån dess kriterier. Se metodstöd personkrets 3 för vidare hantering.

Inhämta uppgifter

Socialsekreterarens roll i insamlingen av uppgifter

Vid varje ny ansökan om en insats enligt LSS måste en ny prövning av personkretstillhörighet göras. För att kunna göra en korrekt bedömning är det avgörande att inhämta relevanta och tillförlitliga uppgifter. Detta ingår i vår utredningsskyldighet och innebär att vi behöver samla in de underlag som krävs för att kunna fatta ett välgrundat beslut.

En central del i denna process är att säkerställa att diagnoser såsom utvecklingsstörning, autism eller autismliknande tillstånd är utredda av medicinskt behörig personal. Socialsekreteraren behöver därför granska de medicinska underlag som bifogas och bedöma om de är tillräckliga för att styrka en personkretstillhörighet enligt LSS.

Om en ny vårdkontakt har utfärdat ett intyg kan det finnas behov av att utreda ytterligare detaljer. Till exempel, om en person lämnar in ett intyg från en läkare på en vårdcentral där det enbart står att personen har en utvecklingsstörning – utan diagnoskod eller koppling till en utredning – behöver socialsekreteraren ta reda på mer. Det kan innebära att socialsekreteraren kontaktar vårdgivaren för att klargöra hur diagnosen har ställts, vilka utredningar som har gjorts och om diagnosen är fastställd av annan medicinsk expertis inom hälso- och sjukvården

Personen själv har också ett ansvar för att lämna in aktuella medicinska underlag som kan ligga till grund för bedömningen. Inom ramen för vår serviceskyldighet ska vi i möjligaste mån stödja personen i att få fram fullständiga underlag. Om nödvändigt har vi också möjlighet att förelägga personen att komplettera sin ansökan med ytterligare uppgifter för att en fullständig prövning ska kunna genomföras.

Att tänka på gällande barn och ungdomar

Mycket kan hända för ett barn under utvecklingsåren och diagnoser kan i högre grad omprövas och förändras. Det är därför viktigt att det medicinska underlaget är relativt nytt. Nivån eller graden av funktionsnedsättningen är inte alltid specificerad för barn och ungdomar då de befinner sig i en utvecklingsperiod.

I många fall kan en pedagogisk utredning från lärare, omsorgspersonal, elevvårdsteam eller liknande vara ett viktigt komplement, men det räcker i de flesta fall med ett medicinskt styrkt intyg där diagnos framkommer.

Hantering av utmaningar för vuxna och nyanlända personer

För personer som kommer till Sverige i vuxen ålder kan det vara en utmaning att få fram tidigare diagnoser eller medicinska underlag. Många personer kan ha levt i länder där sjukvårdssystemet är bristfälligt eller där dokumentationen är otillgänglig på grund av krig eller andra omständigheter. I dessa fall är det viktigt att låta en svensk läkare göra en ny bedömning och ställa en aktuell diagnos. Om personen har med sig intyg från sitt hemland (vissa fall översatta till engelska) behöver dessa granskas noggrant för att avgöra deras bevisvärde.

Att en (vuxen) person har varit inskriven i anpassad grundskola, det som tidigare hetat särskola eller i ännu tidigare motsvarighet när det gäller äldre personer, är en indikator på att personen kan tillhöra personkrets 1. Med personens samtycke kan de läkar- och psykologutlåtande som gjorts i samband med skolplaceringen ge vägledning vid en personkretsbedömning. Att någon enbart i en anpassad skolform är däremot inte tillräcklig grund i sig för att bedöma personkretstillhörighet.

Bedöma och besluta

I detta steg bedömer socialsekreteraren de insamlade underlagen så att beslut baseras på tydlig och korrekt information.

Socialsekreteraren granskar medicinska intyg

Socialsekreteraren bör alltid ha ett kritiskt och granskande förhållningssätt till inkomna medicinska intyg. Det handlar om att förstå hur informationen i intyget har inhämtats och vilken kompetens utfärdaren har. Begrepp som ”motsvarar” eller ”liknas vid” kräver särskild uppmärksamhet, eftersom de kan betyda att det finns en viss osäkerhet i bedömningen. Ta reda på om det i intyget framgår hur man har kommit fram till en diagnos, genom vilka tester etc man har genomfört.

Helhetsbild

Enstaka intyg behöver nödvändigtvis inte styrkas fullständigt var för sig, utan att de kan bedömas sannolika utifrån det sammanhang de presenteras i. Till exempel om personen lämnar en muntlig utsaga bör även denna bedömas och jämföras med övriga underlag för att skapa en helhetsbild. Även om vissa delar har mindre betydande brister bedöms intyg och muntliga utsagor i sin helhet.

För utländska intyg kan man behöva göra en annan granskning. Det kan innebära ett försök till att verifiera intyget genom myndigheter i ursprungslandet, om detta är möjligt. Dessutom är det viktigt att ha kännedom om kulturella och samhällsliga omständigheter som kan påverka hur intyg utfärdas. I vissa fall kan översättning av intyg vara nödvändig, men detta bör vägas mot nyttan och kostnaden. För skyddsbehövande personer ska en generell bevislättning tillämpas, och de ska aldrig hänvisas att kontakta hemlandet för att få fram kompletterande uppgifter.

Socialsekreteraren bedömer och fattar beslut

När alla relevanta underlag har samlats in är nästa steg att bedöma och fatta beslut om personen uppfyller kriterierna för personkrets 1 eller inte. Bedömningen ska alltid vara objektiv och bygga på den samlade informationens kvalitet och trovärdighet.

Bedömningen ska alltid baseras på granskning av intyg som inkommit. Är det flera intyg ska en sammanvägning och en jämförelse mellan intyg göras. Socialsekreteraren argumenterar tydligt för detta i sin bedömning och fattar därefter ett beslut.

Följa upp

Detta steg handlar om att säkerställa, i samband med en ny ansökan om en LSS insats, att personen uppfyller de kriterier för att ingå i personkrets 1.

Att tänka på vid uppföljning

Vid uppföljning ska socialsekreteraren regelbundet utvärdera insatsens relevans och effektivitet utifrån personens aktuella situation. Om det finns indikationer på förändrade behov kan nya medicinska underlag begäras in, eller tidigare intyg kompletteras. Om personens funktionsnedsättning har förändrats kan det bli nödvändigt att justera insatsen eller genomföra en ny bedömning av personkretstillhörigheten.

Utifrån rättssäkerhet är det viktigt att socialsekreteraren dokumenterar alla förändringar och beslut noggrant. Genom kontinuerlig uppföljning kan socialsekreteraren säkerställa att insatserna fortsatt motsvarar individens behov och är anpassade utifrån den aktuella situationen.